

Marin RADA

ÎN

FEREAȘTRĂ

București, 2024

Pictură copertă: *Lidia Zadeh Petrescu*
(*Fereastra, acril pe pânză, 110 x 110 cm, 2023*)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RADA, MARIN

În fereastră / Marin Rada. - București : Bifrost, 2024

ISBN 978-630-6514-35-9

821.135.1

© Toate drepturile sunt rezervate. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă fără acordul scris al editurii și al autorului.

Copyright © 2024

Editura Bifrost

Str. Liviu Rebreanu nr.46-58, sector 3, București

e-mail: office@bifrost.ro

www.bifrost.ro

P R E F A Ț Ă

LA ÎNCEPUT A FOST TĂCEREA

Se scrie mult în literatura română de azi, în diferite feluri și la un nivel valoric destul de ridicat. Pe de altă parte, există o emulație cu ceea ce se întâmplă în Europa și în lume, determinând realizarea unui echilibru sincron. Omul este, prin natura lui, ființă artistică și simte nevoia să-și exprime trăirea sensibilă, indiferent de momentul istoric prin care trece. Cititul este însă din ce în ce mai deficitar, pentru că evoluția tehnică rapidă produce comoditate și propagă un cult al plăcerii și o atracție pentru imagini.

Marin Rada scrie încă din anii '80, este autorul unor volume de poeme, este prezent în reviste literare, a obținut, de-a lungul timpului, mai multe premii. Poemele sale sunt atât în vers clasic, respectând rigori prozodice (urmărind, desigur, efecte ritmice, muzicale, conexe sensurilor), cât și în vers liber (vizând obținerea unei mai mari acuratețe a ideilor).

Lirica sa (neîncadrabilă în programele estetice curente), uneori de atmosferă bacoviană (reflex, probabil, și al vârstei), exprimă stări melancolice, amestec de nostalgie, de solitudine, având ca efect sentimentul încremenirii timpului, al regresivității, al zădărniceii, iar alteori, căutări ale domeniului inefabil. Semnele unui imaginar concentric, imploziv, ale unui univers interior convertit în meditație transparentă frecvent, precum peisaje nocturne, văzute din perspectiva unui insomniac („mai e o

noapte albă/ până mâine..." – O noapte albă), o lume aflată în agonie, însă înmuiată în mistere adânci („Liniștea/ rescrie întrebările nopții,/ ceasul catedralei/ are ochi de rubin,/ mult mai înalt/ decât bolta înaltă a Porții,/ înflorește lanul de in.// Voi ști să-mi țin/ răsuflarea aproape/ pe ramuri frunzele/ se afundă-n tăceri,/ orele au curs, doar cadranul/ a rămas neclintit/ între astăzi și ieri" – Între astăzi și ieri), o punte care crește pe negândite între copilărie și ce va veni („Din altă lume/ glasuri mă cheamă/ se-ngroapă tălpile goale/ în struguri și vin,/ mă pierd în ecouri/ prin basme de-aramă,/ amurgul mai rămâne/ la marginea lumii, puțin.// Parcă din întâmplare/ cad stelele în grădină,/ luna stă neclintită/ la masa de scris,/ un înger îmi schimbă/ semnul de carte,/ toate drumurile din cer/ s-au deschis..." – Ecouri).

E drept, poetul își manifestă și uimirea și admirația față de diversitatea și fastul existenței, pe care și-o apropie ca pe un bun indezirabil: „Prima licărire a dimineții/ intră pe geam,/ o închizi sub pleoape/ ca pe o grădină/ așteptând să-nflorească,/ un gând/ te va face să nu te oprești/ mai presus de orice întoarcere,/ vei continua să visezi/ pe măsura vibrației,/ lumina va scrie/ cu fluturi albaștri/ bătăile inimii/ și doar veșnicia/ se va întoarce-n pământ,/ ca un foșnet de ape,/ ca un murmur de gând..." (În zori).

Scriitorul știe că lumea este alcătuită din cuvinte, că ne ascundem sentimentele și gândurile în vorbire, că totul se ordonează și se traduce în limbaj, logosul fiind principiul generator, care insemnează realitatea, dându-i spirit, duh. Poezia este creatoare, însuflând prin puterea cuvintelor, dar și tăcerea, la rândul ei, poate fi o entitate grăitoare: „N-am vrut să

scriu nicicând despre tăcere,/ ea însăși stă închisă într-un mormânt,/ de dragul numelui, lumea îi cere/ să își scrie cu sânge un legământ.// De câte ori tac se lovește de mine,/ liniștea, înlăuntru, tace mai mult,/ aș vrea să-i vorbesc dar tăcerea din mine/ nu scoate în lume niciun cuvânt.// În timp ce eu dorm lumea tace prin mine,/ urmându-și drumul drept către moarte,/ am vrut să scriu despre liniștea nopții/ dar cuvintele au tăcut subit, într-o carte..." (Tăcere). Tăcerea este germinativă, având vocație resurecțională: „Înțelegi?/ Câteva boabe de grâu,/ păstrate în palmă,/ sunt doar tăceri..." (Semințe).

Timpul, viața reprezentată ca un sacrificiu, credința într-o misiune, îngerul aflat în expectație sunt câteva dintre reperele liricii lui Marin Rada: „Eu întorceam nisipul/ în clepsidre,/ cu mâini prelungi/ ca aripi fără zbor,/ eram umil/ și mă-ntorceam la Tine,/ eram al nimănui/ și-al tuturor..." (Poetul), „Eu nu exist, doar drumul,/ în urma mea trăiește,/ un cal fără jăratec/ din basmul de copil/ am învățat povestea/ și-n urma mea, fanatic,/ se furișează umbra/ unui alt drum, tiptil..." (Drumul I), „Ca un Sisif/ cărându-și crucea-n spate,/ urc pe Golgota vieții/ zi de zi,/ de-a dreapta stau ostașii/ spate-n spate/ de-a stânga o mulțime/ începe-a mă lovi.// Unii au pietre tari/ cu colțuri ascuțite,/ alții doar bolovani/ de calcar, mai ușori,/ ...,mergi până-n vârful/ și cazi și te ridică/ azi, până-n asfințit/ de soare, ai să mori".// Așa îmi strigă glasuri/ din mulțime,/ m-am despărțit de mine/ și sunt doar umbră, vis/ și urc, și cad, și mă ridic,/ prin lume, se scutură cernite/ petale de cais..." (Sisif).

Marin Rada nu consonează cu realitatea cotidiană, nu este interesat de existența imediată, de viața vie. El scrie o poezie care folosește ca modalitate sugestia, simbolul, alegoria,

referindu-se la o lume a ideilor, plutind în abstractizări, urmărind o clarviziune, un adevăr dosit și revelat, recurgând la un eu reliefat, omniprezent. Poetul, prin poem, instrumentul său cu aptitudini demiurgice, dar și prin diverse identificări empatică, poate schimba aspectul lumii: „Ajunge doar o clipă/ să tulbur depărtarea,/ incert, un zbor de fluturi/ despovărează gândul,/ cum pescărușii umplu/ cu țipătul lor zarea,/ așa îmi scriu poemul/ deștelenind pământul.” (Sămănătorul). În aceeași tendință de hipertrofiere a propriului destin se situează un delicat poem testamentar: „Pe unde trecem/ lăsăm câte o parte din noi,/ ne împuținăm în fiecare zi/ până când umbra,/ care se face/ din ce în ce mai mică,/ ajunge pământ,/ fire de iarbă, de pădărie/ sau vânt...// E tot despre mine/ și poemul acesta...” (Trecere III).

Pentru Marin Rada, poezia este o căutare himerică, nesfârșită. Ea este de negăsit, de neatins, consubstanțială firii, dar înafara acesteia, o patimă și o celebrare: „Ea trăia doar în aerul respirat,/ nimeni nu o văzuse de-aproape,/ uneori trecea ca o umbră fără păcat,/ alteori ca seninul pe ape...// Ea pleca undeva, fără timp,/ nimeni nu știa când mai vine,/ unii spun că trăia/ într-un alt anotimp/ unde nopțile sunt senine...// Ca să pot zbura împreună cu ea/ mi-au crescut alte aripi în gând,/ așteptam lângă marea de peruzea,/ să se-arate trecând...// Ea trăia doar în aerul respirat,/ nimeni nu o văzuse de-aproape,/ uneori trecea ca o umbră fără păcat,/ alteori ca seninul pe ape...” (Fata morgana).

Paul Aretzu

Membru al Uniunii Scriitorilor din România

CAPITOLUL I

CIREȘE DE MAI

BLAZON

De-aș fi de os domnesc,
poate-n ceasloave,
sub umbra unor slove-n
întrupare,
aș trece prin istorie călare,
în avalanșa unor note grave.

Aș bate pe la porți
peceți de patimi
și sub un cer
al nemuritei ere,
aș face cuib
sfășietoarei lacrimi
și aș reda țărâni
puțina mea avere,

Atât ar mai rămâne
din biata răsuflare,
doar un crenel din turnul
străvechi, cu iz de lemn,
cândva, corăbii albe
neodihnind pe mare,
în cartea mea domnească,
nebănuitul semn...

O NOAPTE ALBĂ

E noapte-n depărtata
peșteră de munte
de pe sub brazi
nici cerul nu se-arată,
străin și orb
pe crucea grea de piatră,
își cerne stânca
pletele cărunte.

Și zorii-au prins
miros de mere coapte,
torent de foc
din aburii de pâine,
cuvintele se cern tăcut
în șoapte,
mai e o noapte albă
până mâine...

FARUL DE VEGHE

Zorii zilei
numără ca pe niște mătăni
pietrele de la capătul zidului,
știu că orice voi face
va fi o confuzie
lipsită de compromis,
încerc să arunc
în sacul gunoierului
falsa identitate,
ca și cum i-aș fi dat întâlnire
eu-lui meu într-un vis,

La fereastră vin păsări
cu aer fierbinte pe aripi,
secolul are urmele
pătate de sânge,
lumina se împuținează
pe cireșul din curte și plânge,
o lacrimă nevăzută,
sub pleoapa lumii lucrează.

Dimineața,
farul cu lumina murdară
de la capătul străzii,
veghează...

EFECTUL DE DOMINO

Nu te lăsa
cuprins de întristare
tu, suflete al meu
lovit din plin,
azi, tot ce scriu,
parcă mai mult te doare
și totul se întâmplă
prea târziu.

Ca într-un joc banal
cu piese care
se prăbușesc pe tablă,
rând pe rând,
trec zilele și-n fiecare
te-aud în pieptul meu
plângând,

Atunci m-aplec din nou
peste cuvinte,
tu ești în toate, nelipsit,
o voce doar
îmi stăruie în minte :
„poate că Dumnezeu
chiar ne-a iubit”...

ÎNTRE ASTĂZI ȘI IERI

Liniștea
rescrie întrebările nopții,
ceasul catedralei
are ochi de rubin,
mult mai înalt
decât bolta înaltă a Porții,
înflorește lanul de in,

Voi ști să-mi țin
răsuflarea aproape
pe ramuri frunzele
se afundă-n tăceri,
orele au curs, doar cadranul
a rămas neclintit
între astăzi și ieri,

Liniștea s-a prelins
peste ape
cum se preling peste geamuri
raze de lună,
de parcă șiruri lungi
de poeme
ar veni să se-adape,
între viață și moarte,
dintr-o lume nebună.

ECOURI

În fiecare noapte devenim ecouri,
clipele rămase în urmă
respiră pe dinăuntru
anotimpuri de vis,
sunt belșug de livadă, mere coapte,
frunze îngălbenite în toamnă,
de piersic, de măr, de cais...

Din altă lume
glasuri mă cheamă
se-ngroapă tălpile goale
în struguri și vin,
mă pierd în ecouri
prin basme de-aramă,
amurgul mai rămâne
la marginea lumii, puțin,

Parcă din întâmplare
cad stelele în grădină,
luna stă neclintită
la masa de scris,
un înger îmi schimbă
semnul de carte,
toate drumurile din cer
s-au deschis...

CA FIRELE DE IARBĂ I

Cuvintele,
de cele mai multe ori,
se opresc
la marginea gândului,
se ating unele de altele,
ca păsările în crâng
primăvara, când pământul
își întinde către lume,
culorile,

Pline de har
sau de neputință,
rătăcesc prin hrisoave
ori semne
dăltuite în piatră,
trecerea lor
pe deasupra inimii
seamănă cu un zbor
spre tărâmul făgăduinței,
iar când lumea uită de ele,
dorm
ori stau în genunchi și așteaptă,
ca firele de iarbă noi,
învierea...

CUVINTE

Aceleași cuvinte le ținem în noi
până la capătul vieții,
uneori ne mirăm că mai sunt,
alteori le sădim printre semeni
cum sădim semințele de flori
în pământ,

Aceleași priveliști
împărțim fiecare
aceeași mirare
risipită în noi,
ne e teamă de gândul
ce rănește și doare,
ne e teamă
de cuvintele ploi,

Beția zborului ne ridică,
șirul de cocori
se rotește sub ploi,
nu se mai întâmplă nimic,
ne e frică
de cuvintele nerostite,
din noi...

CUPRINS

Prefață – La început a fost tăcerea / 5

CAPITOLUL I – CIREȘE DE MAI

Blazon / 11

O noapte alba / 12

Farul de veghe / 13

Efectul de domino / 14

Între astăzi și ieri / 15

Ecouri / 16

Ca firele de iarbă I / 17

Cuvinte / 18

Ca firele de iarbă II / 19

Cotidian / 20

Umbra mea / 21

Mărul din fața casei / 22

Altfel / 23

În zori / 24

Scara / 25

Cireșe de mai / 26

Aldine / 27

Tribut / 28

Poetul și marea / 30

Călătorie / 31

Stejarul din câmpie / 32

Eu știu / 33

Berbec / 35
Calul alb / 36
O carte / 37

CAPITOLUL II - GOBLEN

Poezie / 41
Orbul / 42
În parc / 43
Ursitori / 44
Sertare / 45
O lumină galbenă / 46
Ochiul lumii / 47
Hotar / 48
Carte poștală / 49
Apus de soare / 51
Flori de camp / 52
Ermetic / 53
Dulce povară / 54
Frunze de laur / 56
Primul fulg de zăpadă / 57
S-a dus un an / 58
Pagina alba / 59
Un cariu / 60
Basm / 61
Detalii / 62
Goblen / 63
Hazard / 64
Priveghi / 65
Elegie / 66

- Hotare / 68*
Fata morgana / 69
Tăcere / 70
Nostalgie / 71
Cercul / 72
Renunțarea / 73
Vitralii / 74
O magnolia / 75

CAPITOLUL III - SISIF

- Zidul / 79*
Dușman / 80
Trecere / 81
Poetul / 82
Drumul I / 83
Sisif / 84
Față în față / 85
Mâine / 86
Marele ceas / 87
Pasărea Phoenix / 88
Anul vechi / 89
Deșertul de stele / 90
Piraterie / 91
Semințe / 92
Dor / 93
Ziua de ieri, ziua de azi / 94
Porumbelul alb / 95
Alb II / 96
Șah mat / 98

Strigăt / 99

Umbre / 100

Din nou acasă / 101

CAPITOLUL IV - DESEN ÎN CĂRBUNE

Drumul II / 105

Câine fără stăpân / 106

Plopii mei / 107

Terapie / 108

Noapți albe / 109

O poveste / 110

Atât de aproape / 111

Un zid / 112

Sub un măr înflorit / 113

Leru-i ler / 114

Desen în cărbune / 116

Aniversare / 118

Daruri îngerești / 119

Cuiburi / 120

Roata soarelui / 121

Trecere II / 122

Tăcerea / 123

Alb I / 124

Sfere de rezonanță / 125

Puncte și linii / 126

Scriu / 128

Risipire / 129

Ploi interioare / 130

Neliniște / 131

Mister / 132

Porumbelul alb / 133

CAPITOLUL V - LUTIER

Caii sălbatici / 137

Visând / 138

Magia crăciunului / 139

Zbor / 140

Corul de îngeri / 141

Crini / 142

Un singur cuvânt / 143

Sămănătorul / 144

Soare de iarnă / 145

Lutier / 146

Arborii bătrâni / 147

Oameni și sfinți / 148

Autoportret / 149

Cântece negre / 150

Lecție / 151

Inima poetului / 152

Nescrise cuvintele / 154

Trecere III / 155

Viori / 156

Amurg / 157

Călătorie / 158

O câmpie de maci / 160

Două maluri / 161

Șah mat / 163

Călătorie / 164

